

Riktlinjer för underhåll och reparation av Höjeåprojektets (1991-2003) dammar - Alternativ 2

Skötselfonden inrättades genom Höjeåprojektet (1991-2003) i syfte att säkra medel för reparation och underhåll av projektets dammar efter projekttiden. 50 000 kr avsattes årligen ur Höjeåprojektets budget från 1990-talets början fram till projektets slut 2003. Då Höjeåprojektet avslutades 2003 överfördes överskottet på 81 tkr till skötselfonden. Sedan dess har inga medel tillkommit, med undantag för ränteinräkter. I mars 2008 fanns 333 tkr i fonden.

1996 togs ett förslag till riktlinjer fram för hur skötselfonden skall användas. Riktlinjerna har aldrig fastställts. Nedanstående förslag till riktlinjer är den uppdatering av 1996 års förslag.

Hur ska skötselfonden användas?

Riktlinjer för användande av medel

Initiativ till åtgärd

Markägare, privatperson eller dikningsföretag kan föreslå åtgärd som ska finansieras eller få bidrag från skötselfonden.

Möjliga åtgärder

Generellt skall medel från den s.k. skötselfonden användas för reparation och underhåll i anslutning till Höjeåprojektets dammar i de fall dammarna inte längre fyller sin fulla funktion som närsaltfälla, eller om de utgör hinder för vattengenomströmningen och orsakar problem för lantbrukare, dikningsföretag eller andra berörda. Tänkbara åtgärder är

- Reparation av in- och utloppsanordningar
- Rensning
- Dränering eller andra efterarbeten
- Tätning av vallar
- Røjning

Medel från skötselfonden kan också användas för besiktning och hydrologiska expertutredningar. Fonden skall ej användas för åtgärder som genomförs enbart av estetiska skäl. Om det av naturvårdsskäl eller med hänsyn till det rörliga friluftslivet finns ett åtgärdsbehov bör denna finansieras på annat sätt inom respektive kommun. Eventuella kostnader i samband med skadeståndskrav bör ligga utanför skötselfonden.

Reparation av in- och utloppsanordningar: avser exempelvis dämmen, rör och brunnar.

Rensning i damm: Vid kraftig sedimentation, då vattengenomströmningen hindras eller kanaliseras, rensas sediment bort till fastställd nivå. Annars rekommenderas endast borttagning av vegetation. Grävning bör undvikas eftersom den viktigaste processen för kvävereduktion (denitrifikation) är beroende av tillgång på organiskt material i sedimentet. Grävning kan tillfälligt försämra dammens kväve- och fosforrenande förmåga.

Dränering: Om dammens kringområde behöver omdräneras som en följd av skador efter anläggningen, eller pga. att dammens tillkomst förändrat förutsättningarna för vattenavledning på annat sätt, kan medel från skötsel-fonden avsättas.

Röjning kring damm: Dammarnas kringområden skall enligt flertalet avtal skötas av markägaren i den omfattning markägaren själv bestämmer. Medel från skötsel-fonden bör endast användas om vegetationen utgör ett hinder för dammens funktion, exempelvis växer ut över vattenytan och slår rot så att vattengenomströmningen försämras.

Bedömning av åtgärdsbehov samt beslut

Behovet av föreslagen åtgärd skall före arbetet utförs bedömas av Höjeåprojektets arbetsgrupp i samråd med markägaren eller dikningsföretaget. Vid bedömningen skall hänsyn alltid tas till hydrologiska förhållanden, naturvärden och åtgärdens kostnadseffektivitet. Åtgärden skall utföras så skonsamt som möjligt.

Användandet av medel ur skötsel-fonden skall föregås av beslut i arbetsgruppen för Höjeåprojektet.

Så länge LBU-stöden¹ medger möjlighet till medfinansiering skall, vid omfattande åtgärder, medel för restaurering sökas i första hand där så är möjligt.

I övrigt hänvisas till kapitlet Underhåll i Landskapsvårdsplan för Höje å 2007.

När ska skötsel-fonden användas?

Ansvarsfördelning för reparationer och underhåll i Höjeåprojektets dammar

Skötsel-fonden föreslås bekosta alla åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla dammarnas funktion, med undantag för rensning och andra åtgärder för vilka behov uppstått pga. att markägaren inte fullgjort sitt grundläggande skötselansvar.

Detta alternativ medför att fler dammar åtgärdas, men också en högre kostnad för åtgärder och administration, jämfört med alternativ 1.

Medel till skötsel-fonden inkl. administration äskas av kommunerna. Om skötsel-fonden töms och kommunerna inte beviljar ytterligare medel, återgår ansvar och kostnad till resp. kommun.

Ovanstående gäller tillsvidare i avvaktan på utredning av skötselproblematiken.

¹ Miljö- och landsbygdsprogrammet omfattar ekonomiskt stöd till lantbruket som ska bidra till en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på den svenska landsbygden. Medel kan bl.a. sökas för anläggning och restaurering av våtmarker.